

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЇ ТА МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

До захисту допустити:
Завідувач кафедри

_____ (підпис) _____ (ПІБ завідувача кафедри)

«__» _____ 20__ р.

**«Цикл подкастів про збереження культурної ідентичності українців
(на прикладі діяльності Благодійного Фонду «Я Маріуполь»)**

Кваліфікаційна робота
здобувача вищої освіти першого
(бакалаврського) рівня вищої
освіти
освітньо-професійної програми
061 «Журналістика»
ОПП «Журналістика і соціальна
комунікація»

Рашевська А.В

Науковий керівник:

Безчотнікова Світлана
Володимирівна
(д.ф.н., професор)

Рецензент:

Куликов Андрій Вікторович

Кваліфікаційна робота захищена

з оцінкою _____

Секретар ЕК _____

«__» _____ 20__ р.

**МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЇ ТА МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Шифр та назва спеціальності: 061 Журналістика та соціальна комунікація
Освітньо-професійна програма: Факультет філології та масових комунікацій
Кафедра соціальних комунікацій

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач

кафедри _____

(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

(ПІБ завідувача кафедри)

«__» _____ 20__ р.

ПЛАН ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

(прізвище, ім'я, по батькові)
1. Тема роботи: Цикл подкастів про збереження культурної ідентичності українців (на прикладі діяльності Благодійного Фонду «Я Маріуполь»).
керівник
роботи _____

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом Маріупольського державного університету від «__» _____ 20__
р. №__

2.	Строк	подання	здобувачем
роботи _____			

3. Вихідні дані до роботи (мета, об'єкт, предмет) **Мета** – створення та аналіз циклу подкастів як інструменту соціальної журналістики, спрямованого на збереження культурної ідентичності переселенців.

Об'єкт дослідження – Благодійний фонд «ЯМаріуполь».

Предмет дослідження – подкасти як медіаінструмент для збереження культурної ідентичності та висвітлення діяльності БФ «ЯМаріуполь»

4. Зміст роботи

РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади створення соціально орієнтованих подкастів у сфері культурної комунікації

- 1.1. Подкаст як формат медіа: визначення, історія розвитку, типи.
- 1.2. Подкастинг як інструмент соціальної комунікації: переваги, можливості, аудиторія.
- 1.3. Роль медіа в збереженні культурної ідентичності під час війни.
- 1.4. Подкаст у системі культурної комунікації: функції, вплив, приклади.
- 1.5. Особливості комунікаційної реалізації подкастів соціального спрямування: планування, етика, сторітелінг.

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. Практична реалізація соціально орієнтованого подкаст-проєкту про

збереження культурної ідентичності

2.1. Обґрунтування тематики, мети, цільової аудиторії циклу подкастів.

2.2. Підготовчий етап: концепція, структура, гостьова сітка, технічне забезпечення.

2.3. Опис змісту подкастів:

- Подкаст 1: «ЯМаріуполь: погляд зсередини»
- Подкаст 2: «Культурний фронт»
- Подкаст 3: «Психологічна підтримка як опора»

2.4. Комунікаційні стратегії: сценарії, меседжі, сторітелінг, етика.

2.5. Оцінка ефективності реалізованого продукту: відгуки, вплив, потенціал.

Висновки до розділу 2

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Узагальнення теоретичних і практичних результатів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

5. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання я видав	завдання прийняв

6. Дата видачі

завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Ознайомлення з вимогами до написання кваліфікаційної роботи, вибір теми	10-15 грудня 2024	Затвердження теми керівником
2	Формування мети, завдань, об'єкта, предмета, гіпотези та структури роботи	6–10 березня 2025 року	Попередній план погоджено
3	Збір теоретичних джерел, аналіз наукових публікацій	11–20 березня 2025 року	Робота в бібліотеках, онлайн
4	Написання першого розділу (теоретична частина)	21 березня – 5 квітня 2025 року	Надання керівнику на

			перевірку
5	Коригування та доопрацювання теоретичного розділу	6–10 квітня 2025 року	За зауваженнями керівника
6	Розробка практичної частини: концепція подкасту, планування, підготовка матеріалів	11–20 квітня 2025 року	Визначення платформи, гостей тощо
7	Реалізація подкаст-проекту: запис та монтаж епізодів	21 квітня – 5 травня 2025 року	Мінімум 2–3 готові епізоди
8	Написання другого розділу (практична частина)	6–12 травня 2025 року	Інтеграція досвіду реалізації
9	Узагальнення, написання вступу, висновків, списку джерел, додатків	13–17 травня 2025 року	Форматування за стандартами
10	Остаточне редагування, вчитка, оформлення роботи	18–20 травня 2025 року	Перевірка орфографії, цитувань
11	Подання роботи на перевірку науковому керівнику	до 21 травня 2025 року	

Здобувач

_____ Рашевська А.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Науковий керівник роботи

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ СОЦІАЛЬНО ОРІЄНТОВАНИХ ПОДКАСТІВ У СФЕРІ КУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	
1.1. Поняття подкасту як формату медіа.....	11
1.1.1 Визначення та особливості подкасту як медіапродукту.....	11
1.1.2 Історія розвитку подкастів в Україні та світі.....	12
1.1.3 Типи подкастів: інформаційні, розважальні, соціальні, документальні тощо.....	
1.2. Подкаст як інструмент соціальної комунікації.....	16
1.2.1. Можливості подкастингу для поширення соціально важливих тем.....	16
1.2.2. Переваги формату: доступність, персоналізація, глибина розкриття теми.....	18
1.2.3. Аудиторія подкастів та особливості сприйняття аудіоконтенту.....	19
1.3. Збереження культурної ідентичності в умовах війни: роль медіа.....	21
1.3.1 Поняття культурної ідентичності: основні характеристики.....	21
1.3.2. Загрози для національної ідентичності в умовах війни та вимушеного переселення.....	22
1.3.3 Інформаційна підтримка ВПО як засіб збереження культурної тяглості.....	2
3	
1.4. Місце подкасту у структурі культурної комунікації.....	24
1.4.1 Подкасти як сучасна форма культурного наративу.....	24
1.4.2 Вплив подкастів на формування громадської думки та ідентичності.....	25

1.4.3 Кейси використання подкастів для підтримки громади, культури, мови.....	26
1.5. Комунікаційні особливості реалізації подкастів соціального спрямування.....	28
1.5.1 Планування подкасту: вибір теми, формат, аудиторія.....	29
1.5.2 Важливість етичного підходу в роботі з вразливими групами.....	30
1.5.3 Стратегії донесення меседжів: емоційний зв'язок, сторітелінг, діалог.....	31
Висновки до Розділу 1.....	33

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО ОРІЄНТОВАНОГО ПОДКАСТ-ПРОЄКТУ ПРО ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ

ІДЕНТИЧНОСТІ.....	35
2.1. Обґрунтування тематики, цілей і цільової аудиторії циклу подкастів.....	35
2.1.1. Аналіз актуальності теми	36
2.1.2. Вибір формату та стилістики комунікації.....	37
2.1.3. Характеристика цільової аудиторії.....	38
2.2. Підготовчий етап створення подкастів.....	40
2.2.1. Розробка концепції, назви та структури випусків.....	40
2.2.2. Формування гостьової сітки: добір експертів та учасників.....	41
2.2.3. Локація та технічне забезпечення запису (співпраця з ВІТА ТБ).....	41
2.3. Характеристика кожного епізоду подкасту.....	42
2.3.1. Подкаст №1: <i>«ЯМаріуполь: погляд зсередини»</i>	43.
2.3.2. Подкаст №2: <i>«Культурний фронт»</i>	43
2.3.3. Подкаст №3: <i>«Психологічна підтримка як опора»</i>	44

2.4.	Комунікаційні стратегії в реалізації	
подкастів.....		44
2.4.1.	Формування сценаріїв та ключових меседжів.....	45
2.4.2.	Методи ведення діалогу, сторітелінг, побудова емоційного зв'язку..	45
2.4.3.	Врахування етичних аспектів у роботі з вразливими	
групами.....		46
2.5.	Аналіз ефективності реалізованих подкастів.....	47
2.5.1.	Первинний відгук аудиторії: перегляди, коментарі, соціальні	
мережі.....		48
2.5.2.	Роль подкастів у підвищенні обізнаності про діяльність БФ	
«ЯМаріуполь».....		49
2.5.3.	Потенціал циклу як інструменту соціальної згуртованості.....	50
Висновки до Розділу 2.....		52
Загальні висновки.....		53
Список використаної		
літератури.....		54

ВСТУП

Сучасна журналістика все активніше використовує нові формати подачі інформації. Один із них — подкастинг — набув особливої популярності в умовах розвитку цифрових технологій та зростання запиту на персоналізований контент. Подкасти — це не лише зручний медіаінструмент, а й спосіб збереження голосів і досвідів, які інакше можуть залишитися непочутими.

Актуальність дослідження зумовлена воєнними подіями в Україні, які змусили мільйони людей покинути свої домівки. Зокрема, мешканці Маріуполя зіткнулися з надзвичайними викликами: втратою дому, спільноти, звичного середовища. У таких умовах особливо важливим стає питання збереження національної ідентичності — мови, культурних кодів, пам'яті.

Подкаст як формат дозволяє говорити про складне — просто, про емоційне — щиро. Він дає змогу зафіксувати індивідуальні історії, підтримати голос тих, хто пережив травму, створити простір для діалогу й розуміння. Через живу мову, розмову, інтерв'ю подкасти створюють ефект присутності, а отже — залучення слухача.

Тематика цієї роботи пов'язана з досвідом Благодійного фонду «ЯМаріуполь», який підтримує переселенців не лише гуманітарно, а й культурно. Саме через такі приклади і виявляється потенціал подкасту як інструменту соціальної журналістики — тобто журналістики, що реагує на виклики часу, працює з болючими темами та шукає шляхи порозуміння.

Метою дослідження є створення та аналіз циклу подкастів як інструменту соціально відповідальної журналістики, що висвітлює діяльність фонду «ЯМаріуполь», зберігає культурну ідентичність переселенців з Маріуполя та привертає увагу до їхніх проблем.

Об'єкт дослідження — діяльність Благодійного фонду «ЯМаріуполь» як приклад підтримки внутрішньо переміщених осіб.

Предмет дослідження — подкасти як засіб журналістського висвітлення діяльності благодійних організацій, емоційної підтримки переселенців та

збереження культурної пам'яті.

У центрі уваги — потенціал аудіоформату створювати емоційний зв'язок, формувати довіру та забезпечувати сталість уваги до соціально важливих тем.

Завдання дослідження: Проаналізувати теоретичні засади подкастингу як форми журналістського контенту. Вивчити роль подкастів у формуванні громадської думки та соціальній комунікації. Оцінити ефективність подкастів у висвітленні діяльності благодійних організацій. Проаналізувати роботу фонду «ЯМаріуполь» у контексті підтримки переселенців та збереження культурної ідентичності. Створити цикл із трьох подкастів, у якому представлено розмови з працівниками фонду: психологом, культурним діячем, адміністратором. Оцінити реакцію аудиторії на подкасти, їхній вплив на сприйняття та рівень обізнаності. Сформулювати практичні рекомендації щодо створення аудіоконтенту на соціально важливі теми.

Методи дослідження включають аналіз літературних джерел, контент-аналіз подкастів, якісні інтерв'ю з працівниками фонду, спостереження під час створення аудіоконтенту, порівняльний аналіз подкастів з іншими форматами, метод узагальнення.

Наукова новизна даної кваліфікаційної роботи полягає в комплексному підході до вивчення подкасту як сучасного інструменту журналістики, що використовується для висвітлення гуманітарних ініціатив у контексті війни в Україні. Уперше на прикладі діяльності благодійного фонду «ЯМаріуполь» проаналізовано можливості подкастингу як засобу підтримки внутрішньо переміщених осіб та збереження культурної ідентичності українців.

Робота також акцентує на практичному застосуванні подкастів для популяризації діяльності благодійних організацій, посилення емоційного зв'язку з аудиторією та активізації суспільної уваги до теми переселенців, що не отримала належного висвітлення у форматі аудіоконтенту.

Теоретична значущість роботи полягає у поглибленому вивченні сучасного медіаформату — подкастів — як ефективного інструменту соціальної комунікації та збереження культурної ідентичності. Дослідження

розкриває особливості створення та використання подкастів у контексті підтримки внутрішньо переміщених осіб, зокрема на прикладі діяльності Благодійного фонду «ЯМаріуполь». Робота доповнює наукові знання про роль аудіоконтенту у формуванні громадської думки, зміцненні культурних зв'язків і підвищенні обізнаності суспільства щодо соціальних проблем переселенців. Крім того, дослідження сприяє розвитку теоретичних підходів до аналізу комунікаційних стратегій у благодійних проектах.

Практична значущість роботи полягає у розробці та впровадженні ефективного циклу подкастів, що сприяють підвищенню обізнаності суспільства про діяльність Благодійного фонду «ЯМаріуполь» та соціальні проблеми внутрішньо переміщених осіб. Запропоновані рекомендації щодо створення аудіоконтенту можуть бути використані журналістами, медіаактивістами та благодійними організаціями для покращення комунікації з цільовими аудиторіями. Практичні результати дослідження сприяють зміцненню культурної ідентичності українців, підтримці адаптації переселенців та залученню ширшої громадської підтримки через сучасні медіаформати.

Структура кваліфікаційної роботи складається з вступу, теоретичної та практичної частин, висновків, списку використаних джерел і додатків. У вступі обґрунтовується актуальність теми, формулюються мета, завдання, об'єкт і предмет дослідження, наукова новизна та практична і теоретична значущість роботи.

Теоретична частина присвячена вивченню поняття та історії розвитку подкастів, їхніх особливостей, жанрів і цільової аудиторії, а також ролі подкастів у збереженні культурної ідентичності та їхньому значенню як інструменту соціальної підтримки і благодійності.

Практична частина містить опис створеного циклу подкастів про діяльність Благодійного фонду «ЯМаріуполь», аналіз контенту, оцінку ефективності комунікації та відгуків аудиторії. У висновках підсумовуються результати дослідження, формулюються рекомендації і окреслюються

перспективи подальших досліджень.

Наприкінці роботи наведено список використаних джерел та додатки, які містять сценарії подкастів, анкети та інші матеріали, що підтверджують проведене дослідження.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ СОЦІАЛЬНО ОРІЄНТОВАНИХ ПОДКАСТІВ У СФЕРІ КУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

1.1. Поняття подкасту як формату медіа

- 1.1.1 *Визначення та особливості подкасту як медіапродукту*
- 1.1.2 *Історія розвитку подкастів в Україні та світі*
- 1.1.3 *Типи подкастів*

1.1.1 Визначення та особливості подкасту як медіапродукт

Подкаст — це цифровий аудіо- або відеофайл, який випускають у серіях і слухають онлайн через платформи на кшталт Spotify, Apple Podcasts, Google Podcasts або YouTube. У сучасному медіапросторі подкасти стали окремим жанром журналістики, формою комунікації, яка поєднує риси традиційного радіо, розмовного жанру та цифрових технологій. [5]

На відміну від ефірного радіо, подкасти не обмежені часовими рамками або сіткою мовлення: вони дають можливість слухачам самостійно обирати час і місце для споживання контенту. Завдяки цій гнучкості та доступності подкасти набули великої популярності серед широкої аудиторії, зокрема в молодіжному середовищі, серед експертів, активістів, викладачів, журналістів і представників громадських організацій.

Серед основних особливостей подкастів як медіапродукту слід виділити такі:

- **Серіальність:** *подкасти здебільшого створюються у формі серій або циклів, об'єднаних темою, форматом або ведучим.*
- **Розмовний характер:** *комунікація в подкасті зазвичай наближена до неформальної, живої бесіди, що сприяє створенню ефекту особистої присутності слухача.*
- **Тематика:** *охоплює широкий спектр — від розважального контенту до глибоких аналітичних та освітніх тем, включно з соціально важливими*

проблемами.

- **Інтерактивність і ком'юніті:** подкасти часто супроводжуються обговореннями в соціальних мережах, залученням слухачів до дискусій, що формує навколо них активні спільноти.
- **Низький поріг входу:** для створення подкасту не потрібне складне обладнання, що робить цей формат доступним для незалежних авторів і невеликих ініціатив. [11]

У соціально орієнтованих подкастах важливо дати простір для особистих історій про війну, втрату дому чи культурні зв'язки. Через емоційний тон і живі голоси вони допомагають не лише інформувати, а й підтримувати слухачів — створюють довіру та майданчик для діалогу.

Таким чином, подкаст є ефективним інструментом культурної та соціальної комунікації, здатним об'єднувати людей навколо спільних цінностей і досвідів, популяризувати важливі ініціативи та підтримувати зв'язок між громадами, особливо в умовах воєнного часу та кризи ідентичності.

1.1.2 Історія розвитку подкастів в Україні та світі

Подкасти як формат медіа виникли на перетині розвитку цифрових технологій, мобільного інтернету та демократизації виробництва контенту.

У монографії «Віртуальна література» наголошується, що розвиток цифрових технологій вплинув на зміну форм споживання інформації. Це дало поштовх до появи нових медіаформатів, зокрема подкастів. Сам термін «подкаст» з'явився у 2004 році як поєднання слів *iPod* і *broadcast* (англ. — трансляція). Вперше його вжив британський журналіст Бен Хаммерслі у газеті *The Guardian*. [20]

Уже через рік нове слово визнали «словом року» за версією Нового американського Оксфордського словника.

Подкаст визначили як цифровий аудіозапис, який можна знайти в інтернеті

й прослуховувати в будь-який зручний момент. Як підкреслює Завадський, у цифрову епоху слухач отримав більше свободи — тепер саме він вирішує, коли і як споживати медіаконтент. Саме ця можливість «відкладеного прослуховування» стала однією з головних рис подкастів.

Розвиток подкастів у світі

Перші роки розвитку подкастів (2004–2007) були періодом ентузіазму ентузіастів і незалежних творців, які записували аудіо в домашніх умовах і викладали у вільному доступі. [15]

У 2005 році Apple додала подкасти до iTunes, що стало ключовим етапом у їхній популяризації, зробивши доступ до них масовим. Починаючи з 2010-х років, подкасти стали активно розвиватися як частина професійного медіапростору. Великі медіахолдинги почали інвестувати в цей формат, з'явилися тематичні платформи, сервіси монетизації, а також міжнародні подкаст-фестивалі.

У 2014 році вихід подкасту *Serial* — документального розслідування американських журналістів — справив прорив у популярності формату: аудиторія визнала, що подкаст може бути глибоким, захопливим і суспільно значущим.

З того часу аудіожурналістика та сторітелінг у форматі подкасту стали невід'ємною частиною медіакультури в США, Канаді, Великій Британії, Австралії та інших країнах.

Сьогодні подкасти — це не лише журналістські розслідування чи інтерв'ю, а й освітні програми, культурні та мовні курси, подкасти про здоров'я, війну, фемінізм, технології, екологію тощо. У провідних університетах світу з'явилися курси з подкаст-продакшену, а великі компанії (наприклад, Spotify, Amazon, Google) інвестують мільйони доларів у розвиток екосистеми подкастів.

Подкасти в Україні

В Україні подкастинг почав розвиватися із запізненням — приблизно з 2008—

2010 років, здебільшого зусиллями окремих ентузіастів, айтішників і медіааматорів. На початку 2010-х подкасти були переважно технічними або розважальними й не мали широкої популярності.

Ситуація почала змінюватися після 2014 року — внаслідок Революції Гідності, початку війни на Донбасі та зростання громадянської активності.

З'являється перша хвиля українських незалежних медіа, які починають створювати подкасти як альтернативу традиційним форматам. А вже після 2020 року, на тлі пандемії COVID-19 і зростання попиту на онлайн-контент, інтерес до подкастів зріс у рази. [

Після повномасштабного вторгнення Росії в Україну у 2022 році подкасти в Україні набули нового значення — як інструмент фіксації досвіду війни, підтримки психологічного стану, збереження культурної пам'яті, а також донесення правди до міжнародної аудиторії. З'явилися подкасти українською та англійською мовами, що розповідають про реалії життя під час війни, евакуацію, допомогу ВПО, культурну спадщину, історію міст, які опинилися під загрозою чи були зруйновані.

Значну роль у розвитку подкастів відіграють незалежні студії та фонди, зокрема: **Radio Podil**, **Urban Space Radio**, **The Ukrainians Podcast**, **UA:Суспільне**, а також численні локальні ініціативи, які з'являються у громадах, серед активістів, журналістів, психологів, істориків.

У 2023–2025 роках в Україні відбувається активне зростання подкастів у сфері соціальних ініціатив, благодійності та культурної журналістики.

1.1.3 Типи подкастів: інформаційні, розважальні, соціальні, документальні тощо

У сучасному медіапросторі подкасти поділяються на кілька основних типів залежно від мети, стилю подачі та змісту. Така класифікація дозволяє краще зрозуміти функції кожного формату та цільову аудиторію, на яку він орієнтований. [12]

1. Інформаційні подкасти

Це подкасти, головною метою яких є інформування слухача про актуальні події, новини або певні теми. Вони часто створюються професійними журналістами, редакціями або експертами у своїй галузі. Випуски таких подкастів зазвичай регулярні, короткі й структуровані.

Приклади тем:

- політика й міжнародні відносини;
- економіка та фінанси;
- наука та технології;
- освіта та аналітика.

Формат: монологічний виклад, інтерв'ю з експертами, дайджести новин.

2. Розважальні подкасти

Ці подкасти орієнтовані на створення емоційного контакту зі слухачем, виклик позитивних емоцій, сміху або просто приємного дозвілля. Вони можуть мати гумористичний, іронічний, ігровий або культурно-розважальний характер.

Приклади тем:

- обговорення фільмів, музики, серіалів;
- гумористичні шоу;
- особисті історії ведучих;
- лайфстайл і попкультура.

Формат: дружні діалоги, стендап-формат, інтерактивні випуски з залученням слухачів.

3. Соціальні подкасти

Цей тип подкастів має на меті висвітлення соціально значущих тем: прав людини, війни, адаптації переселенців, фемінізму, ментального здоров'я, інклюзії, екології тощо. Вони часто створюються громадськими організаціями, волонтерами або небайдужими журналістами.

Функції:

- підвищення обізнаності суспільства;

- мобілізація громадської думки;
- підтримка вразливих груп населення.

Формат: історії очевидців, тематичні серії, інтерв'ю, подкасти-дослідження.

4. Документальні подкасти

Це глибокі аудіодослідження певної теми, події або історії. Вони можуть охоплювати великі часові проміжки та базуються на ретельному зборі фактів, аудіосвідчень, архівних записів. Часто мають серіальний формат.

Тематика:

- журналістські розслідування;
- історії культурних подій або місць;
- біографії;
- документування війни або соціальних процесів.

Формат: наративне оповідання, зведення з багатьох джерел, візуалізація через звук.

Завдяки різноманіттю форматів подкастинг забезпечує гнучкий спосіб комунікації, здатний як інформувати, так і об'єднувати спільноти навколо цінностей, проблем або культури. Така багатогранність дозволяє обрати оптимальний формат залежно від мети подкасту, теми та очікуваного ефекту впливу на слухача. [2]

1.2. Подкаст як інструмент соціальної комунікації

1.2.1. Можливості подкастингу для поширення соціально важливих тем

1.2.2. Переваги формату: доступність, персоналізація, глибина розкриття теми

1.2.3. Аудиторія подкастів та особливості сприйняття аудіоконтенту

1.2.1 Можливості подкастингу для поширення соціально важливих тем

Подкаст як інструмент соціальної комунікації: можливості подкастингу для поширення соціально важливих тем

У ХХІ столітті подкасти стали ефективним інструментом не лише інформування, а й соціальної комунікації. Їхній демократичний характер, відносна простота виробництва та доступність для широкої аудиторії зробили цей формат ідеальним для поширення соціально важливих тем. [21]

1. Подкаст як платформа для голосу тих, кого не чують

Однією з ключових переваг подкастів є можливість надання слова тим групам населення, які часто залишаються поза основними інформаційними потоками — переселенцям, ветеранам, людям з інвалідністю, волонтерам, жертвам насильства.

Через подкасти ці люди можуть розповісти власні історії, привернути увагу до проблем та вплинути на громадську думку.

2. Поглиблення розуміння та емпатії

Аудіоформат дозволяє передати емоційний стан, інтонацію, особисту інтимність розповіді. Це сприяє створенню глибшого зв'язку між аудиторією та героями подкасту, що особливо важливо при висвітленні чутливих тем — війни, втрати, вимушеного переселення, дискримінації.

Такий зв'язок допомагає слухачам відчувати причетність і сформувати співпереживання.

3. Освітній і просвітницький потенціал

Подкасти можуть служити каналом неформальної освіти. Теми, пов'язані з правами людини, ментальним здоров'ям, культурною спадщиною, громадянським активізмом, можуть подаватися в доступній, живій формі, орієнтованій на широку аудиторію — включно з молоддю.

Таким чином, подкасти не лише інформують, а й формують культуру критичного мислення та активної громадянської позиції.

4. Формування спільнот

Регулярні подкасти, особливо ті, що мають сталу аудиторію, сприяють створенню навколо себе спільноти — людей, об'єднаних спільною темою або досвідом.

Це особливо важливо для переселенців, які втрачають зв'язки з рідною спільнотою: тематичні подкасти можуть стати для них новим інформаційним і емоційним осередком.

5. Гнучкість формату й незалежність

Подкастери мають велику свободу у виборі тем, стилю, формату. Вони можуть працювати незалежно від редакційної політики традиційних ЗМІ, що дає змогу піднімати теми, які часто ігноруються.

Подкастинг відкриває двері для інноваційних підходів у соціальній комунікації, зокрема експериментів з формами, інтерактивністю, мультимедійністю.

1.2.2 Переваги формату: доступність, персоналізація, глибина розкриття теми

Формат подкастів став надзвичайно популярним у сучасному медіапросторі завдяки своїм численним перевагам, які забезпечують зручність сприйняття, довіру аудиторії та ефективну комунікацію складних або чутливих тем. [19] Найвагомішими серед них:

1. Доступність

Подкасти доступні для широкої аудиторії незалежно від географічного положення чи технічних обмежень. Їх можна слухати у будь-який зручний час — під час поїздки, на прогулянці, вдома або на роботі. Для прослуховування потрібен лише смартфон або інший гаджет із доступом до інтернету.

Така універсальність перетворює подкасти на зручний канал споживання контенту, особливо для людей з активним способом життя або обмеженим часом на перегляд традиційних відео чи читання статей.

Крім того, багато платформ (Spotify, Google Podcasts, Apple Podcasts тощо) надають подкасти безкоштовно, що усуває бар'єр фінансової недоступності та робить формат соціально інклюзивним — особливо важливо у випадках, коли контент орієнтований на вразливі групи населення, як-от переселенці.

2. Персоналізація

Подкасти дозволяють створити довірливий зв'язок між автором і слухачем. Завдяки живому голосу, емоційній інтонації, особистим історіям і невимушеному тону спілкування формується ефект особистої розмови, що підсилює залучення аудиторії.

Слухач сам обирає, які теми слухати, у якому темпі, скільки часу приділяти кожному епізоду. Це створює досвід персоналізованого медіаспоживання.

Крім того, багато подкастів мають вузьку тематику — це дозволяє слухачеві знайти саме той контент, який відповідає його інтересам, потребам або емоційному стану.

3. Глибина розкриття теми

Подкасти не обмежуються хронометражем телевізійного ефіру чи короткою формою новинного повідомлення. Це дозволяє авторам занурюватися у складні теми, розглядати їх з різних точок зору, залучати експертів, свідків подій, активістів чи самих постраждалих.

Також важливо, що аудіоформат дає змогу подавати складну інформацію в простій, зрозумілій і людяній формі. Це особливо корисно для розповідей про психологічний стан людей, вплив війни, втрату дому, збереження ідентичності, які вимагають делікатного підходу та емпатії.

Глибина аналізу у подкастах часто доповнюється серійністю: автори можуть створювати цикли випусків, де поступово розкривають тему, ведуть діалог зі слухачем, відповідають на його очікування та потреби. Така форма дає змогу створити стале уявлення про явище та викликати ширше осмислення. [21]

1.2.3 Аудиторія подкастів та особливості сприйняття аудіоконтент

Аудиторія подкастів є однією з найдинамічніших і найрізноманітніших у сучасному медіапросторі. Вона охоплює широке коло слухачів — від молоді до людей середнього та старшого віку, від студентів до спеціалістів різних

галузей.

Основною особливістю аудиторії подкастів є активне використання цифрових технологій і прагнення до гнучкого, зручного та змістовного споживання інформації. Люди обирають подкасти тому, що цей формат дозволяє слухати їх у будь-який зручний час — під час подорожей, занять спортом, домашніх справ або по дорозі на роботу. Таким чином, подкасти стають частиною повсякденного життя. [7]

Водночас, сприйняття аудіоконтенту має низку специфічних особливостей, які вирізняють його серед інших форматів медіа. Аудіо передає емоції через інтонацію голосу, тембр, ритм мовлення, що створює ефект особистої розмови між автором і слухачем.

Такий формат комунікації спонукає до більш глибокого залучення та формує атмосферу довіри. Це особливо важливо, коли йдеться про подкасти на соціальні теми — підтримку переселенців, збереження культурної ідентичності, подолання травм війни.

Людина, слухаючи щиру розмову або особисту історію, відчуває емоційний зв'язок, навіть якщо перебуває далеко або у складних життєвих обставинах.

Крім того, подкасти мають високу ступінь персоналізації. Слухач може сам обирати теми, що його цікавлять, підписуватись на улюблених авторів, слухати у власному темпі.

Це робить контент не просто інформаційним, а глибоко релевантним для кожного окремого користувача. Формат подкасту також дозволяє розкривати теми комплексно — завдяки тривалості випусків, подачі з різних точок зору, залученню експертів і реальних історій.

Таким чином, подкасти сьогодні не просто виконують функцію медіа — вони стають потужним інструментом соціальної комунікації. Завдяки гнучкому формату, можливості емоційного впливу, доступності та довірчій атмосфері, подкасти здатні ефективно доносити складні теми, підтримувати аудиторію, формувати ідентичність та єдність.

Це особливо важливо у періоди соціальних змін і викликів — зокрема для

внутрішньо переміщених осіб, які потребують не лише інформації, а й відчуття приналежності до спільноти, підтримки й розуміння.

1.3 Збереження культурної ідентичності в умовах війни: роль медіа

1.3.1 Поняття культурної ідентичності: основні характеристики

1.3.2 Загрози для національної ідентичності в умовах війни та вимушеного переселення

1.3.3 Інформаційна підтримка ВПО як засіб збереження культурної тяглості

1.3.1 Поняття культурної ідентичності: основні характеристики

Культурна ідентичність — це сукупність цінностей, звичаїв, символів, мови, традицій та історичного досвіду, які формують відчуття належності людини до певної спільноти. Це те, що дозволяє індивіду усвідомлювати себе як частину культури свого народу, відчувати зв'язок із предками, рідною землею та історією. [1]

Культурна ідентичність проявляється у щоденних практиках — мові спілкування, кулінарії, народних обрядах, мистецтві, музиці, родинних звичаях, способах святкування та ставленні до природи й суспільства.

Основними характеристиками культурної ідентичності є сталість (відчуття історичної тяглості), динамічність (здатність до адаптації в нових умовах), символічність (наявність знакових елементів — героїв, міфів, мови, пісень), а також емоційна прив'язаність до своєї культури. У кризових ситуаціях, зокрема під час війни, питання культурної ідентичності набуває особливої ваги: вона стає не лише способом самовираження, а й джерелом внутрішньої сили, опори та єдності.

Втрата культурного зв'язку часто супроводжує переселення або вимушену евакуацію, коли люди залишають рідні домівки, втрачають звичне середовище, спільноту, культурні об'єкти.

Саме тому підтримка та збереження культурної ідентичності є важливою складовою психологічної стійкості та інтеграції таких людей у нові умови. І тут важливу роль відіграють медіа — як платформи для збереження голосу спільноти, передачі традицій і поширення знань про культурну спадщину.

1.3.2 Загрози для національної ідентичності в умовах війни та вимушеного переселення

Умови війни та вимушеного переселення створюють серйозні загрози для національної та культурної ідентичності. Насамперед це пов'язано з втратою звичного соціокультурного середовища — рідного дому, місць пам'яті, традиційної спільноти, мовного контексту. Люди, які змушені покинути свої міста й села, часто потрапляють у нове культурне середовище, де їхні звички, мова або світогляд можуть бути менш зрозумілими або навіть сприйматись як чужі. Це породжує ризик асиміляції або втрати частини ідентичності.

Окремою загрозою є інформаційна агресія — цілеспрямовані наративи ворога, які намагаються зруйнувати національну єдність, знецінити історію, мову, культуру, намагаючись нав'язати альтернативну ідентичність. Через пропаганду, маніпуляції та дезінформацію зменшується віра в спільні цінності та підважується відчуття національної приналежності. [8]

У дітей та молоді ці процеси можуть бути ще глибшими: у новому середовищі вони швидше адаптуються до зовнішніх умов, але водночас можуть втратити контакт із власною культурною спадщиною, особливо якщо ця спадщина не підтримується на інституційному рівні або не транслюється в медіа.

Крім того, тривала психологічна травма, спричинена війною, пригнічує потребу у збереженні ідентичності, адже базові ресурси особистості спрямовані на виживання, а не на самоідентифікацію. Людина може відчувати відчуження, втрату сенсів, зниження самооцінки, що в комплексі впливає на її культурну самосвідомість.

Саме тому підтримка національної ідентичності в умовах війни є стратегічним завданням як держави, так і громадянського суспільства. Надзвичайно важливу роль тут відіграють культурні проєкти, освіта, медіа та комунікаційні ініціативи, які допомагають зберігати зв'язок із корінням, утверджувати власну гідність та культивувати єдність українського народу.

1.3.3 Інформаційна підтримка ВПО як засіб збереження культурної тяглості

Інформаційна підтримка внутрішньо переміщених осіб (ВПО) відіграє ключову роль у збереженні культурної тяглості, особливо в умовах війни, коли мільйони українців змушені були залишити свої домівки та звичне середовище існування. Втрата постійного місця проживання часто супроводжується не лише матеріальними труднощами, а й ризиком втрати ідентичності — індивідуальної, колективної, національної.

У таких умовах інформація стає не лише засобом орієнтації в новому просторі, а й інструментом культурного єднання, емоційної підтримки та збереження зв'язку з рідним. [16]

Інформаційна підтримка має охоплювати різні рівні: від практичних порад і новин про зміни у правовому полі до культурно-просвітницьких проєктів, які формують спільне інформаційне поле для ВПО. Окрему цінність становлять медіапроєкти, зокрема подкасти, що розповідають історії людей, підтримують розмову про культурну спадщину, транслиують українські цінності, традиції, мову.

Через такі формати зберігається ментальний зв'язок людини з її спільнотою, формується відчуття причетності, яке компенсує втрату фізичного коріння. Це сприяє не лише психологічному відновленню, а й утвердженню культури як основи національної єдності. Крім того, подібна інформаційна підтримка дозволяє інтегрувати ВПО у нові громади без втрати власної ідентичності, сприяючи водночас культурному обміну та солідарності в українському

суспільстві.

Отже, інформаційна підтримка переселенців — це не просто спосіб полегшити їхню адаптацію, а важливий інструмент збереження культурної тяглості та національної самосвідомості в умовах масштабної гуманітарної кризи. [10]

1.4 Місце подкасту у структурі культурної комунікації

1.4.1 Подкасти як сучасна форма культурного наративу

1.4.2 Вплив подкастів на формування громадської думки та ідентичності

1.4.3 Кейси використання подкастів для підтримки громади, культури, мови

1.4.1 Подкасти як сучасна форма культурного наративу

Подкасти як сучасна форма культурного наративу посідають вагоме місце у структурі культурної комунікації, оскільки поєднують у собі як інформативний, так і емоційно-ціннісний компоненти. У контексті цифрової доби, коли швидкість споживання контенту зростає, а візуальні канали перевантажені, подкасти повертають увагу до глибокої, осмисленої розмови. Через голос, інтонацію, діалог, оповідь вони здатні передавати не лише факти, а й сенси, досвід, пам'ять — усе, що складає культурну тканину суспільства.

Подкаст як форма культурного наративу дозволяє зберігати, актуалізувати й транслювати ті елементи культури, які можуть бути втрачені у вирі щоденних подій: традиції, мову, історії, локальну специфіку, світоглядні цінності. Особливо це важливо у воєнний час, коли культурна ідентичність перебуває під загрозою, а збереження спадкоємності поколінь стає завданням не лише гуманітарним, а й стратегічним.

Крім того, подкасти дають можливість створювати альтернативні культурні наративи — голоси з регіонів, від представників переселених громад, діячів

культури, волонтерів, освітян. Вони долають бар'єри — як географічні, так і соціальні, стаючи простором безпечного діалогу та взаєморозуміння. Завдяки доступності платформи, персоналізації контенту та можливості глибокого розкриття тем, подкасти стали ефективним інструментом не лише інформування, а й формування культурної спільності, у якій люди почуваються почутими, представленими й важливими.

Таким чином, подкаст — це не просто формат, а нова форма культурного вираження та збереження національної тяглості. Він відіграє ключову роль у сучасній культурній комунікації як спосіб розповідати про себе, осмислювати реальність і зберігати українське в умовах змін, кризи й війни.

1.4.2 Вплив подкастів на формування громадської думки та ідентичності

Вплив подкастів на формування громадської думки та ідентичності є суттєвим і дедалі більш помітним у сучасному інформаційному просторі. Завдяки своїм особливостям — доступності, мобільності, гнучкості формату та неформальній атмосфері — подкасти перетворилися на потужний інструмент впливу на свідомість слухачів і формування спільних цінностей.

По-перше, подкасти створюють ефект близького особистого спілкування. На відміну від традиційних ЗМІ, вони часто мають невимушений стиль ведення розмов, що дозволяє слухачам ідентифікувати себе з ведучими або героями епізодів. [8]

Це сприяє формуванню довіри до джерела інформації та глибшому сприйняттю змісту. Людина не просто чує факти — вона співпереживає, включається у розмову, відчуває себе частиною аудиторії з подібними цінностями чи переживаннями.

По-друге, подкасти — це платформа, де звучать голоси, які не завжди присутні в основному медіапотопі: переселенці, волонтери, культурні діячі, малі громади, представники маргіналізованих груп. Таке представлення різних поглядів сприяє розширенню уявлень про спільноту, підвищенню

рівня емпатії та соціальної свідомості.

У контексті формування ідентичності, подкасти можуть стати джерелом рефлексії над тим, хто ми є як спільнота — культурно, історично, ментально.

Вони озвучують теми, які формують національну пам'ять, актуалізують питання традицій, мови, культурних кодів. У воєнний час, коли національна ідентичність особливо вразлива до зовнішніх впливів, подкасти виконують функцію збереження і передачі культурного ДНК, допомагаючи віднаходити сенси в умовах невизначеності.

Крім того, подкасти впливають на громадську думку, поширюючи знання про важливі соціальні проблеми: психологічну підтримку, досвід евакуації, життя переселенців, роль культури у часи кризи. Вони не лише інформують, а й формують ставлення — критичне, емпатійне, активне. Це надзвичайно важливо для побудови демократичного суспільства, у якому голос кожного має значення.

Отже, подкасти — це не просто спосіб передавання інформації, а засіб зміни суспільства, формування нових спільнот і конструювання культурної ідентичності в умовах сучасних викликів. Їхній вплив на громадську думку та відчуття належності є потужним інструментом як у повсякденному житті, так і в ширшому соціальному й національному контексті.

1.4.3 Кейси використання подкастів для підтримки громади, культури, мови

Кейси використання подкастів для підтримки громади, культури та мови демонструють їхню ефективність як інструменту соціальної взаємодії, культурного збереження й зміцнення національної ідентичності.

У сучасному українському та світовому медіапросторі існує низка прикладів, коли саме подкасти стали важливим механізмом підтримки вразливих категорій населення, зокрема внутрішньо переміщених осіб, митців, культурних діячів і носіїв мови.

1. Підтримка громади.

У багатьох ініціативах, зокрема в рамках діяльності благодійних організацій, подкасти використовуються як платформа для обговорення актуальних проблем місцевих громад, зокрема переселенців. Наприклад, цикл подкастів «ЯМаріуполь» фокусується на збереженні історій людей, які втратили дім, але зберегли гідність, ідентичність і прагнення бути почутими.

Гості таких подкастів — психологи, волонтери, адміністратори центрів підтримки, переселенці — говорять про потреби, виклики та шляхи адаптації, що дозволяє слухачам знайти емоційну опору та відчувати спільність. [13]

2. Збереження культури.

Культурні проєкти часто звертаються до формату подкастів для популяризації українських традицій, мистецтва, національної спадщини. Такі подкасти, як «Культура на часі», «Радіо Культура» дозволяють слухачам відкривати для себе українських митців, традиційні ремесла, фольклор, сучасні культурні процеси.

В умовах війни це набуває особливого значення — адже культура стає джерелом стійкості, опори та національної ідентичності. [3]

3. Підтримка української мови.

Мовна політика теж знаходить підтримку через подкастингові платформи. Проєкти на кшталт «Мова – ДНК нації», «Українська легко!» або подкасти, що створюються в освітньому середовищі, сприяють поширенню української мови, підвищенню її престижу, популяризації серед молоді та переселенців, які могли втратити мовну практику. Подкасти такого типу не тільки навчають, а й мотивують — через легкий, доступний, дружній формат.

4. Документування досвіду війни.

Багато незалежних подкастів, зокрема журналістських, займаються

документуванням воєнного досвіду. Вони розповідають особисті історії українців, які пережили окупацію, евакуацію, втрати. Це важливий внесок у збереження історичної пам'яті й формування правдивого наративу про війну.

Такі подкасти — свідчення для майбутнього і форма культурного спротиву. Таким чином, подкасти стали важливою формою комунікації у кризові часи: вони об'єднують людей, допомагають зберігати культуру й мову, формують нові спільноти на основі спільного досвіду та цінностей. У цьому полягає їхня особлива соціальна місія.

1.5 Комунікаційні особливості реалізації подкастів соціального спрямування

1.5.1 Планування подкасту: вибір теми, формат, аудиторія

1.5.2 Важливість етичного підходу в роботі з вразливими групами

1.5.3 Стратегії донесення меседжів: емоційний зв'язок, сторітелінг, діалог

1.5.1 Планування подкасту: вибір теми, формат, аудиторія

Успішна реалізація подкасту соціального спрямування потребує ретельного планування, де ключовими етапами є вибір теми, визначення формату й чітке розуміння цільової аудиторії. Саме від цих рішень залежить ефективність комунікації, глибина впливу та емоційна залученість слухачів. [14]

1. Вибір теми

Початковим і визначальним кроком у створенні подкасту є вибір теми. У випадку соціально орієнтованих подкастів це, як правило, теми, що мають суспільне значення, викликають емоційний відгук, спонукають до роздумів або змін.

- **Актуальність.** Обрана тема має відображати реальні потреби суспільства — наприклад, адаптація переселенців, психологічна допомога, збереження культурної ідентичності, підтримка ветеранів або

реінтеграція.

- **Емоційна чутливість.** Важливо зважати на тональність подкасту: соціальні теми часто пов'язані з болючими подіями, тому потребують емпатії, делікатності й людяності.
- **Тематичне обґрунтування.** Тема має бути чітко сформульованою, логічно структурованою, з передбачуваними цілями та меседжами, які автор хоче донести слухачеві.

2. Формат подкасту

Формат — це спосіб подання матеріалу, структура випуску, стиль ведення, взаємодія з гостями. Формат впливає на динаміку сприйняття, тривалість уваги слухача, та загальну атмосферу проекту.

- **Інтерв'ю.** Найпоширеніший формат у соціальних подкастах. Запрошення експертів, свідків подій, представників громадських ініціатив дозволяє показати тему з різних ракурсів.
- **Монолог / авторський подкаст.** Підходить для глибоких роздумів, рефлексій, аналітичних викладів чи особистих історій.
- **Документальний стиль.** Поєднання звукових ефектів, аудіозаписів з місця подій, фрагментів реальних діалогів — ефективний прийом для відтворення реалістичної атмосфери й залучення слухача до переживань героїв.
- **Серіалізований підхід.** Коли одна тема розгортається через декілька епізодів — дозволяє глибше розкрити складні соціальні явища (наприклад, адаптація переселенців у кількох регіонах України).

3. Аудиторія

Визначення цільової аудиторії — критично важливий аспект, адже саме на неї орієнтується стиль, мова, теми, структура та темп подкасту.

- **Хто слухає?** У соціальних подкастах аудиторією можуть бути як безпосередні учасники подій (наприклад, ВПО, волонтери), так і ширше

коло слухачів — громадські активісти, журналісти, молодь, студенти, небайдужі громадяни.

- **Потреби аудиторії.** Подкаст має відповідати на запити слухача: дати корисну інформацію, моральну підтримку, новий погляд на проблему або просто «голос» тим, кого не чують.
- **Мова і стиль.** Для молодшої аудиторії важливо дотримуватись легкої, динамічної, сучасної подачі, для ширшої або старшої — краще дотримуватися виваженого, пояснювального тону.
- **Канали поширення.** Залежно від цільової аудиторії обирають платформи: Spotify, YouTube, Telegram, Instagram, Google Podcasts тощо.

Таким чином, чітке планування — це не лише технічна підготовка подкасту, а й стратегічна комунікація. Вибір теми, формату та аудиторії формує якість змісту, глибину емоційного контакту та соціальний вплив медіапродукту. У контексті воєнного часу та культурної трансформації подкасти стають не лише форматом розповіді, а й механізмом підтримки, консолідації та збереження національного ядра. [6]

1.5.2 Важливість етичного підходу в роботі з вразливими групами

У роботі над подкастами соціального спрямування, що стосуються досвіду внутрішньо переміщених осіб, евакуйованих, людей, які пережили травматичні події або перебувають у складних життєвих обставинах, етичний підхід є не просто бажаним — він критично необхідний. Саме етичність визначає рівень довіри аудиторії, якість комунікації з героями епізодів і соціальну відповідальність автора контенту.

Перш за все, варто дотримуватись **принципу «не нашкодь»**. Розповідаючи про особисті, часто болючі історії, важливо пам'ятати, що надмірна деталізація, нав'язливі розпитування чи емоційний тиск можуть повторно травмувати людину. Ведучий має бути емпатійним, чутливим до реакцій

співрозмовника й завжди залишати йому право відмовитись від відповіді або зупинити запис.

Добровільна згода на участь у подкасті є обов'язковою. Усі учасники повинні чітко розуміти, де й у якому вигляді буде використаний їхній голос, ім'я, історія.

Особливо обережним потрібно бути в роботі з дітьми, людьми похилого віку або тими, хто знаходиться в стані стресу чи депресії.

Важливо дотримуватися **конфіденційності**, особливо коли мова йде про теми насильства, втрати, евакуації, особистих трагедій. Іноді доцільно змінити імена героїв, приховати місце проживання або певні обставини, які можуть наражати людину на небезпеку або суспільний осуд.

Окремо варто згадати про **баланс у подачі матеріалу**. Подкаст не повинен спекулювати на емоціях чи драматизувати ситуацію заради популярності.

Завдання автора — не експлуатувати травму, а дати людині простір для голосу, підтримки, людської гідності.

Зрештою, етичність у роботі з вразливими групами — це показник зрілості медіа, поваги до людини та справжнього соціального впливу. У контексті війни, масових втрат, вимушеної міграції подкасти можуть стати простором не лише для розповіді, а й для зцілення — за умови, що до створення цього простору долучається відповідальність, щирість і турбота. [17]

1.5.3 Стратегії донесення меседжів: емоційний зв'язок, сторітелінг, діалог

Стратегії донесення меседжів: емоційний зв'язок, сторітелінг, діалог
Ефективна комунікація в соціально орієнтованих подкастах значною мірою залежить не лише від змісту, але й від того, **як саме подається інформація**.

Особливо у форматі, де аудіо — основний канал взаємодії з аудиторією, ключову роль відіграють **стратегії донесення меседжів**, які здатні викликати емоції, створити довіру й сприяти залученню слухачів.

1. Емоційний зв'язок

Формування емоційного зв'язку між спікером і слухачем є однією з найсильніших складових подкастингу. Завдяки живому голосу, інтонації, паузам, емоціям у розповідях слухач має відчуття присутності, співпереживання та включення. Подкаст стає не просто носієм інформації, а **простором підтримки, співчуття та довіри**. Це особливо важливо в контексті тем, пов'язаних із війною, втратою дому чи адаптацією — де емоції не лише супроводжують контент, а є його невіддільною частиною.

2. Сторітелінг

Сторітелінг — мистецтво розповіді — є потужним інструментом залучення уваги та створення сильного наративу. Люди краще сприймають і запам'ятовують **особисті історії**, ніж абстрактні факти. Саме тому структура епізоду, побудована на реальних подіях, свідченнях, спогадах, має більший резонанс.

Важливо, щоб історія була логічно вибудована, містила виклик, розвиток і висновок — тоді вона буде не лише цікавою, а й **надихаючою чи підтримувальною** для інших.

3. Діалог

Формат діалогу додає живості й динаміки подкасту. Розмова між ведучим і гостем дозволяє розкривати тему поступово, природно й глибше. Діалог дає можливість **почути різні точки зору**, побачити ситуацію зсередини, зануритись у контекст. У випадку роботи з ВПО, культурними діячами чи психологами, діалог створює простір для рефлексії, обміну досвідом, а іноді й спільного пошуку рішень.

Усі ці стратегії — емоційний зв'язок, сторітелінг, діалог — є ефективними інструментами не лише для інформування, а й для формування **громадської свідомості, зміцнення ідентичності та соціального згуртування**. Саме завдяки такому комплексному підходу подкасти стають дієвим каналом соціальної комунікації в умовах викликів сьогодення. [14]

Висновки до Розділу 1

«Теоретичні засади створення соціально орієнтованих подкастів у сфері культурної комунікації»

У першому розділі роботи було здійснено комплексний теоретичний аналіз подкастингу як сучасного формату медіа та інструменту культурної і соціальної комунікації.

Визначено, що подкаст — це цифровий аудіоформат, який вирізняється доступністю, мобільністю, гнучкістю подачі інформації та високим ступенем персоналізації. Його особливість полягає в здатності створювати тісний емоційний зв'язок із аудиторією, що робить подкасти особливо ефективними в роботі з темами соціального значення.

Історичний огляд розвитку подкастингу у світі та в Україні дозволив зрозуміти, як цей формат трансформувався від нішового явища до повноцінного комунікаційного інструменту з широким спектром жанрів: від інформаційних і розважальних до соціальних і документальних.

Особливу увагу було приділено подкасту як формі соціальної комунікації, яка дає змогу розкривати важливі суспільні теми глибоко, етично та з урахуванням емоційного контексту.

Розглянуто потенціал подкастів у процесах збереження культурної ідентичності в умовах війни та вимушеного переселення. Встановлено, що через подкастинг можна не лише інформувати та підтримувати ВПО, а й сприяти збереженню культурної тяглості, національної самосвідомості та мови.

Медійна підтримка в таких умовах набуває вагомого значення як інструмент психологічної стійкості, солідарності та громадської згуртованості.

Подкаст було розглянуто як частину структури культурної комунікації, що формує нові культурні наративи, транслює ідентичність, створює простір для діалогу. Наведені кейси показали, як подкасти можуть виконувати роль підтримки для громади та платформи для культурного висловлення.

Також детально проаналізовано комунікаційні особливості створення

соціально орієнтованих подкастів: від стратегічного планування і вибору теми до застосування сторітелінгу, діалогу та етичних підходів у роботі з вразливими групами.

Отже, подкастинг постає як перспективна і гнучка форма медіа, що здатна виконувати важливу культурну, соціальну та просвітницьку функцію в умовах складних суспільних трансформацій.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО ОРІЄНТОВАНОГО ПОДКАСТ-ПРОЄКТУ ПРО ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

2.1. Обґрунтування тематики, цілей і цільової аудиторії циклу подкастів

2.1.1. Аналіз актуальності теми

2.1.2. Вибір формату та стилістики комунікації

2.1.3. Характеристика цільової аудиторії

2.1. Обґрунтування тематики, цілей і цільової аудиторії циклу подкастів

Тематика циклу подкастів безпосередньо пов'язана з актуальною проблемою сучасного українського суспільства — збереженням культурної ідентичності в умовах війни, вимушеного переселення та тривалої соціальної нестабільності. Війна в Україні спричинила появу великої кількості внутрішньо переміщених осіб (ВПО), які, опинившись у нових громадах, стикаються не лише з матеріальними труднощами, а й із ризиком втрати зв'язку зі своєю культурною спадщиною, звичним середовищем, локальною ідентичністю.

У цьому контексті діяльність благодійних організацій, зокрема БФ «ЯМаріуполь», стає важливим фактором збереження культурної тяглості, національної пам'яті та підтримки людської гідності.

Цикл подкастів має на меті дослідити і представити досвід людей, які, попри всі виклики, залишаються носіями й трансляторами культури, об'єднуючи громаду навколо спільних цінностей. Водночас подкасти покликані показати зсередини, як функціонують соціальні ініціативи, яким чином вони допомагають адаптуватися, інтегруватися й не втратити себе. [9]

Основні цілі подкаст-проєкту:

- розкрити роль громадських ініціатив у збереженні культурної ідентичності переселенців;

- підвищити рівень обізнаності про роботу БФ «ЯМаріуполь»;
- створити простір для діалогу між представниками громади, фахівцями та слухачами;
- надати аудиторії емоційну підтримку через особисті історії та живу комунікацію;
- популяризувати подкаст як сучасний медіаформат соціального спрямування.

Цільова аудиторія проєкту:

- внутрішньо переміщені особи з Маріуполя та інших регіонів;
- громадські активісти, волонтери, представники соціальних ініціатив;
- журналісти, студенти гуманітарних та соціальних спеціальностей;
- усі, хто цікавиться темами війни, пам'яті, культури та соціальної інтеграції.

Вибір саме подкаст-формату зумовлений його доступністю, можливістю глибокого занурення в тему та неформального, емоційного контакту з аудиторією. Таким чином, подкаст стає не лише джерелом інформації, а й засобом підтримки, взаєморозуміння та зміцнення культурних зв'язків у складний історичний момент.

2.1.1. Аналіз актуальності теми

Актуальність теми циклу подкастів, присвячених збереженню культурної ідентичності українців в умовах війни, зумовлена низкою соціокультурних, інформаційних та гуманітарних чинників. Повномасштабне вторгнення Росії в Україну у 2022 році спричинило одну з наймасштабніших криз внутрішнього переміщення в Європі з часів Другої світової війни. У результаті мільйони українців були змушені залишити свої домівки, що призвело не лише до фізичної втрати середовища, а й до глибокої травми, пов'язаної з втратою звичного способу життя, соціальних зв'язків і культурних практик.

Культурна ідентичність — це не лише спогади й традиції, а жива система

цінностей, мови, звичаїв і символів, яка конструюється в щоденній комунікації. Під час війни ця система піддається численним викликам: від культурної амнезії до асиміляційного тиску в новому середовищі. У такій ситуації важливо не лише документувати й зберігати культурні коди, а й забезпечити простір для їх активного відтворення та трансляції. Саме подкаст як форма комунікації дозволяє це робити доступно, особистісно й емоційно.

Особливої актуальності тема набуває в контексті діяльності благодійних ініціатив, які виконують не лише гуманітарну функцію, а й стають осередками нової культурної спільноти. Благодійний фонд «ЯМаріуполь» є прикладом того, як громадська організація може підтримувати людей у кризових умовах не лише матеріально, а й духовно — через збереження і трансляцію культурної пам'яті.

Крім того, подкастинг як медіаформат переживає бурхливий розвиток і користується популярністю серед різних аудиторій завдяки своїй мобільності, доступності та емоційній насиченості. Це створює унікальне вікно можливостей для реалізації соціально значущих ініціатив, здатних формувати нову гуманітарну повістку та впливати на суспільну свідомість.

Таким чином, обрана тема не лише відповідає на сучасні запити часу, а й має значний практичний і гуманітарний потенціал, що робить її надзвичайно актуальною як у медіа, так і в культурно-комунікаційному контексті. [18]

2.1.2. Вибір формату та стилістики комунікації

Для реалізації циклу подкастів, присвячених збереженню культурної ідентичності українців на прикладі діяльності Благодійного фонду «ЯМаріуполь», було обрано формат **інтерв'ю-подкасту з елементами сторітелінгу**. Такий формат передбачає запрошення до студії реальних учасників процесів — працівників фонду, фахівців культурної, освітньої,

психологічної сфер, які безпосередньо працюють із внутрішньо переміщеними особами (ВПО), ветеранами, дітьми та громадами. Формат дає змогу побудувати щиру розмову, що базується на живому досвіді, персональних історіях, емоціях, прикладах із життя.

Обраний формат поєднує **структурованість журналістського підходу з гнучкістю діалогу**, що дозволяє розкривати глибокі теми у доступній, неформальній манері. Стилїстика комунікації — **тепла, довірлива, емпатійна**, з акцентом на підтримку, натхнення та взаєморозуміння. Ведуча не просто ставить запитання, а є учасницею діалогу, яка допомагає слухачеві знайти зв'язок між особистою історією героя та спільними цінностями.

У кожному випуску застосовується **елемент сторітелінгу** — тобто подача теми через особисту розповідь героя подкасту: від викликів і втрат до віднайдення сенсу, адаптації, нових форм самореалізації. Такий підхід сприяє емоційному залученню слухача та створенню ефекту «присутності».

Важливо, що всі три епізоди тривають по 20–25 хвилин, що відповідає **оптимальному хронометражу** для сучасної аудиторії, яка часто слухає подкасти під час дороги, побутових справ або на перервах. Завдяки цьому контент легко інтегрується в щоденне життя слухача.

Загалом вибір формату та стилістики комунікації продиктований як змістом теми, так і особливостями цільової аудиторії — ВПО, представників громадських організацій, освітян, активної молоді, фахівців соціальної сфери, які шукають підтримки, натхнення й нових способів збереження зв'язку з культурними коренями.

2.1.3. Характеристика цільової аудиторії

Цикл подкастів про збереження культурної ідентичності українців, створений на основі досвіду Благодійного фонду «ЯМаріуполь», орієнтований на широку, але водночас цільову аудиторію, яка має спільні інтереси, потреби та чутливість до тем, пов'язаних із війною, переселенням, культурною

тяглістю та психологічною адаптацією.

Умовно аудиторію можна поділити на кілька основних груп:

1. **Внутрішньо переміщені особи (ВПО)** — це одна з ключових аудиторій подкасту. Вони шукають підтримки, ідентичності та розуміння в нових умовах життя. Для них подкаст є джерелом інформації, емоційного зміцнення, мотивації та прикладів успішної адаптації.
2. **Працівники соціальної, культурної, освітньої та гуманітарної сфер** — фахівці, які щодня взаємодіють з ВПО, ветеранами, дітьми та громадами. Подкасти можуть стати для них джерелом натхнення, методичних ідей, комунікаційних рішень та досвіду колег.
3. **Активна молодь та студенти гуманітарних спеціальностей** — зацікавлені в сучасних формах комунікації, волонтерстві, медіа та громадській активності. Для них подкасти можуть виконувати просвітницьку функцію, знайомити з культурними ініціативами та надихати до дій.
4. **Громадяни, які підтримують українську культуру та цінують документальні свідчення сучасності** — слухачі, що цікавляться темами війни, ідентичності, історій людей, культурною тяглістю. Вони сприймають подкаст як цінний архів живих голосів сьогодення.

Загальні характеристики цільової аудиторії:

- **Вікова категорія:** від 20 до 55 років;
- **Географія:** слухачі з різних регіонів України, зокрема з міст, де діють осередки «ЯМаріуполь»;
- **Цінності:** пошук спільноти, збереження національної культури, емоційна близькість, довіра до досвіду інших;
- **Поведінка:** регулярне споживання аудіоконтенту, інтерес до тем війни, адаптації, культури, спільноти.

Таким чином, подкаст створено не лише як інформативний продукт, а як інструмент побудови зв'язків, підтримки та консолідації аудиторії навколо важливих соціальних і культурних тем.

2.2 Підготовчий етап створення подкастів

2.2.1. *Розробка концепції, назви та структури випусків*

2.2.2. *Формування гостьової сітки: добір експертів та учасників*

2.2.3. *Локація та технічне забезпечення запису (співпраця з ВІТА ТБ)*

2.2. Підготовчий етап створення подкастів

Підготовчий етап є ключовим у процесі створення якісного соціально орієнтованого подкасту, адже саме на цьому етапі закладаються концептуальні, змістовні та технічні основи майбутнього медіапродукту. У межах проєкту було реалізовано цикл із трьох подкастів, спрямованих на висвітлення питань збереження культурної ідентичності українців в умовах війни та внутрішнього переміщення. Цей цикл реалізовувався на прикладі діяльності Благодійного фонду «ЯМаріуполь» та створювався у партнерстві з місцевим телеканалом ВІТА ТБ.

2.2.1. Розробка концепції, назви та структури випусків

Першим кроком стала розробка концепції, вибір назви й структури випусків. Основною ідеєю стало створення епізодів, які б не лише інформували, а й підтримували слухачів через живі історії, досвід та рефлексії учасників спільноти. Назви кожного подкасту були тісно пов'язані з його змістом і відповідали фокусу обговорення. Так, перший подкаст — **«ЯМаріуполь: погляд з середини»** — зосереджувався на внутрішній роботі фонду; другий — **«Культурний фронт»** — висвітлював питання культурного спротиву й адаптації через творчість; третій — **«Голос поруч»** — торкався психологічної підтримки та реінтеграції ветеранів. [22] Усі випуски мали спільну структуру: короткий вступ, основна розмова з двома гостями та підсумковий блок із висновками або меседжем до слухачів. Така структура дозволяла дотримуватись логічної побудови, витримувати

динаміку та зберігати емоційний контакт з аудиторією.

2.2.2. Формування гостьової сітки: добір експертів та учасників

Наступним важливим кроком стало формування гостьової сітки. Вибір гостей здійснювався за кількома критеріями: дотичність до діяльності фонду «ЯМаріуполь», професійна компетентність, комунікаційні навички, готовність ділитися власним досвідом. Завдяки цьому в подкастах були представлені різні сфери діяльності фонду: адміністративна, культурна, психологічна та соціальна.

Участь брали адміністраторка та рекрутерка, вихователька дитячої кімнати та фахівчиня з культурних проєктів, психологиня та помічник ветерана. Це дозволило створити цілісне бачення функціонування організації та розкрити багатогранність допомоги, яку вона надає внутрішньо переміщеним особам.

2.2.3. Локація та технічне забезпечення запису (співпраця з ВІТА ТБ)

Особливу увагу було приділено технічному забезпеченню та вибору локації для запису, адже якість звуку і зображення значно впливає на сприйняття матеріалу аудиторією. Для забезпечення професійного рівня запису було налагоджено співпрацю з телеканалом ВІТА ТБ.

Записи подкастів відбувались у студії телеканалу, що надало низку переваг: використання якісного звукового й відеообладнання, професійне освітлення, монтажна підтримка та досвідчений технічний персонал. Це дозволило досягти високого рівня реалізації як в аудіо-, так і у відеоформаті, а також забезпечити подальше просування контенту через локальні ЗМІ.

2.3 Характеристика кожного епізоду подкасту

2.3.1. Подкаст №1: «ЯМаріуполь: погляд зсередини»

- *Гості: адміністратор та рекрутер центру*
- *Основні теми: внутрішнє функціонування, підтримка переселенців, працевлаштування*

2.3.2. Подкаст №2: «Культурний фронт»

- *Гості: вихователь дитячої кімнати та фахівець з культурних проєктів*
- *Основні теми: роль культури, подій, дитячих активностей у збереженні ідентичності*

2.3.3. Подкаст №3: «Психологічна підтримка як опора»

- *Гості: психологиня та помічник ветерана*
- *Основні теми: подолання травм, збереження гідності, психологія в умовах війни*

2.3.1. Подкаст №1: «ЯМаріуполь: погляд зсередини»

Перший епізод подкасту відкриває серію розмов про діяльність благодійного фонду «ЯМаріуполь» та його роль у підтримці переселенців із прифронтового міста. У цьому випуску взяли участь адміністратор і рекрутер центру, які поділилися особливостями функціонування організації та розповіли про ключові напрямки роботи. Головна увага була зосереджена на внутрішньому устрої центру, співпраці різних відділів та ефективній координації послуг для людей, що постраждали від війни.

Серед тем, які були порушені в цьому епізоді, — щоденна діяльність ЦНАПу, допомога в оформленні документів, робота юридичного відділу, а також питання працевлаштування. Учасники розповіли про роль рекрутера у пошуку роботи для переселенців, труднощі адаптації в нових громадах та конкретні приклади успішної інтеграції. Особливий акцент було зроблено на тому, як особиста підтримка працівників центру допомагає переселенцям

знайти опору й налагодити нове життя.

Подкаст також містить вступне слово, яке є наскрізним мотивом усієї серії: «Маріуполь – це не просто місто. Це символ нескореності, єдності та любові до рідної землі...». Це налаштовує слухача на емоційний зв'язок із темою та сприяє глибшому розумінню цінностей, які лежать в основі роботи фонду.

2.3.2. Подкаст №2: «Культурний фронт»

Другий випуск подкасту зосереджений на ролі культури в адаптації переселенців та збереженні національної ідентичності. У цьому епізоді взяли участь вихователька дитячої кімнати та фахівець з культурних проєктів. Вони розповіли про важливість творчості, культурних заходів і дитячих активностей у процесі відновлення внутрішньої рівноваги громади.

У центрі обговорення — діяльність культурного напрямку фонду: організація свят, творчих майстерок, вечорів пам'яті, виставок і заходів для дітей та дорослих. Значну увагу було приділено функціонуванню дитячої кімнати як простору безпеки та розвитку. Гостя поділилася історіями дітей, які, завдяки спілкуванню з вихователями та творчим заняттям, поступово адаптуються до нових реалій, відкриваються емоційно й починають мріяти знову.

Крім того, обговорювалися конкретні культурні ініціативи, що дають змогу маріупольцям відчувати зв'язок із рідним містом, попри фізичну відстань. Цей епізод демонструє, як культура перетворюється на форму психологічної та емоційної реабілітації, водночас зміцнюючи національну свідомість і громадську солідарність.

2.3.3. Подкаст №3: «Психологічна підтримка як опора»

У третьому епізоді подкасту акцент зроблено на психологічному вимірі допомоги переселенцям і ветеранам. У розмові взяли участь психологиня центру та помічник ветерана. Їхні розповіді розкривають важливість психоемоційної підтримки в умовах війни та переселення, а також роль національно-патріотичного виховання у зміцненні ідентичності громади.

Обговорення охоплює широкий спектр проблем: від посттравматичного стресового розладу до емоційного вигорання родичів військових. Психологиня поділилася методами роботи з дітьми й дорослими, які зазнали травматичного досвіду, розповіла про групову терапію, арт-терапію, індивідуальні консультації та тренінги. Помічник ветерана висвітлив особливості роботи з військовими та їхніми сім'ями, а також наголосив на важливості спільноти як чинника відновлення.

Цей епізод завершив серію подкастів, акцентуючи увагу на тому, що психологічна підтримка — не лише індивідуальна справа, а й елемент колективної стійкості та згуртованості. Особисті історії гостей підкреслюють людське обличчя війни і водночас показують, що підтримка, навіть невидима, має вагу й силу змінювати життя.

Таким чином, кожен подкаст серії виконує свою унікальну функцію: інформує, надихає, формує довіру та глибше розуміння діяльності фонду «ЯМаріуполь». Завдяки живому діалогу з безпосередніми учасниками процесу, слухачі отримують змогу почути справжні голоси людей, які будують нову спільноту, залишаючись вірними собі та своєму корінню.

2.4. Комунікаційні стратегії в реалізації подкастів

2.4.1. Формування сценаріїв та ключових меседжів

2.4.2. Методи ведення діалогу, сторітелінг, побудова емоційного зв'язку

2.4.3. Врахування етичних аспектів у роботі з вразливими групами

2.4. Комунікаційні стратегії в реалізації подкастів

У процесі створення подкастів, особливо в гуманітарному контексті, важливо дотримуватись чіткої комунікаційної стратегії. Подкаст як медіаформат має потужний емоційний і впливовий потенціал, тому стратегічне планування контенту, етична чутливість і побудова довірливого діалогу є ключовими елементами його ефективності. Подкасти, що розповідають про досвід переселенців, діяльність благодійних організацій, внутрішні історії виживання й адаптації, вимагають особливої уваги до комунікаційних підходів. Нижче розглянуто основні елементи, які використовувалися під час реалізації проєкту подкастів про діяльність гуманітарного фонду «ЯМаріуполь».

2.4.1. Формування сценаріїв та ключових меседжів

Формування сценарію — це перший і один з найважливіших етапів у підготовці подкасту. Завдання сценарію — задати чітку структуру розмови, допомогти ведучому орієнтуватися в темі, не втратити логіку розповіді та водночас створити простір для живої, емоційної комунікації. У роботі над подкастами важливими кроками були: вибір теми, підбір відповідних спікерів, визначення цільової аудиторії та побудова структури розмови.

Кожен сценарій поділявся на блоки: вступ (представлення теми й гостя), основна частина (розкриття особистої історії, діяльності гостя у фонді, проблем і рішень), завершення (висновки, побажання слухачам, рефлексія).

До кожного випуску готувалися ключові меседжі — короткі, чіткі думки, які підсилювали основну ідею подкасту. Наприклад, це могли бути меседжі: «Разом — ми сильніші», «Культура рятує в часи темряви», «Підтримка — це теж дія».

Таке планування допомагало не лише покращити змістовну складову, а й зробити подкаст структуровано цікавим для слухача, утримуючи його увагу протягом усього епізоду.

2.4.2. Методи ведення діалогу, сторітелінг, побудова емоційного зв'язку

Однією з найважливіших комунікаційних стратегій при створенні подкасту є використання сторітелінгу — техніки розповіді історій. Слухачі значно краще сприймають і запам'ятовують інформацію, коли вона подається через емоційну, особисту розповідь, ніж у вигляді фактів або офіційної статистики.

У подкастах, присвячених діяльності фонду «ЯМаріуполь», використовувались історії волонтерів, психологів, вчителів, ветеранів, матерів і дітей, які пережили евакуацію та адаптацію. Це дозволяло не лише інформувати слухачів, а й формувати з ними глибокий емоційний зв'язок.

Методи ведення діалогу також були надзвичайно важливими. Інтерв'ю проходили у формі дружньої, довірливої бесіди, де ведучий був не просто модератором, а чуйним слухачем. Активне слухання, уточнюючі запитання, м'який тон і вміння дати простір для висловлення — усе це сприяло створенню атмосфери щирості. Часто ведучий не лише ставив питання, а й ділився власними емоціями або думками, щоб підтримати бесіду на людському рівні.

Емоційний контакт із аудиторією також підсилювався за рахунок голосової інтонації, темпу мовлення та музичного супроводу. Спокійна, тепла подача, паузи після емоційно насичених моментів допомагали слухачеві краще зануритися в тему і відчувати співпереживання. Такі подкасти виконують не лише інформаційну, а й терапевтичну функцію — для гостей, ведучих і слухачів.

2.4.3. Врахування етичних аспектів у роботі з вразливими групами

Окрема увага у створенні подкастів надавалась етичним аспектам. Робота з вразливими категоріями населення — переселенцями, ветеранами, людьми, які пережили травми війни, — вимагає особливої делікатності, поваги та

обережності у висвітленні особистих історій.

Перед записом кожного епізоду проводилася попередня розмова з гостем: йому пояснювали мету подкасту, формат, можливі запитання, та обговорювали, які теми для нього є прийнятними. Усі учасники добровільно давали згоду на участь. Також кожен мав право не відповідати на певні запитання, припинити запис у будь-який момент або переглянути фінальну версію подкасту перед публікацією.

У тих випадках, коли розповідались особливо особисті або травматичні історії, застосовувались методи захисту — наприклад, зміна імені, зміщення географічних деталей або використання голосових фільтрів. Це дозволяло зберегти автентичність історії, не порушуючи при цьому права на приватність.

Мовлення подкасту також відповідало принципам ненасильницької комунікації. Уникались формулювання, що можуть бути дискримінаційними або травмуючими. Теми подавались із повагою, без шокування чи сенсаціоналізму.

Якщо після розмови гість відчував емоційне виснаження або переживав складні емоції, йому надавали контакти психологів фонду. Такий підхід показує відповідальність подкастерів перед тими, чий голос вони транслюють публічно.

2.5. Аналіз ефективності реалізованих подкастів

2.5.1. Первинний відгук аудиторії: перегляди, коментарі, соціальні мережі

2.5.2. Роль подкастів у підвищенні обізнаності про діяльність БФ «ЯМаріуполь»

2.5.3. Потенціал циклу як інструменту соціальної згуртованості

2.5. Аналіз ефективності реалізованих подкастів

Після реалізації циклу подкастів, присвячених діяльності благодійного фонду «ЯМаріуполь», постало завдання проаналізувати їхню ефективність. Такий аналіз охоплює не лише кількісні показники (прослуховування, поширення, реакції), але й якісні аспекти — емоційний відгук слухачів, вплив на імідж організації та здатність подкасту виконувати соціальну місію. Нижче розглядаються три ключові напрямки оцінки: первинний відгук аудиторії, роль подкасту в інформуванні про діяльність фонду та його потенціал як платформи для формування спільноти.

2.5.1. Первинний відгук аудиторії: перегляди, коментарі, соціальні мережі

Одним з перших індикаторів ефективності стане аналіз кількісних показників — загальної кількості прослуховувань, підписок та взаємодій у соціальних мережах. Подкасти будуть поширені через платформи YouTube, Facebook та Instagram фонду, а також розміщені на SoundCloud і Spotify.

Упродовж перших тижнів після публікації очікується поступове зростання переглядів: перші епізоди матимуть в середньому по 500–700 переглядів, а подальші — перевищать позначку в 1000, що засвідчить зростаючий інтерес аудиторії.

Особливу роль у популяризації подкастів відіграватимуть коментарі слухачів. Вони ділитимуться особистими враженнями, висловлюватимуть вдячність за щирість спікерів та надихаючі історії. Очікується, що серед типових будуть коментарі на кшталт: «Я теж з Маріуполя — дякую за цю правду», «Після цього подкасту захотілося допомагати іншим». Такі відгуки свідчатимуть про високий рівень емоційного залучення аудиторії.

Реакції у соціальних мережах — поширення, вподобання, репости — виконуватимуть не лише індикативну функцію, а й сприятимуть створенню

ефекту «сарафанного радіо». Саме завдяки цьому подкасти зможуть охопити нову аудиторію, включно з тими слухачами, які раніше не були знайомі з діяльністю благодійного фонду «ЯМаріуполь».

2.5.2. Роль подкастів у підвищенні обізнаності про діяльність БФ «ЯМаріуполь»

Подкасти стануть потужним інструментом для просування діяльності фонду серед широкої аудиторії. Замість формального звітування або рекламних дописів, слухачам буде запропоновано живі історії реальних людей — працівників фонду, волонтерів, переселенців. Такий формат дозволить слухачеві емоційно «прожити» досвід героїв, відчути реальність викликів і зусиль, що стоятимуть за щоденною гуманітарною роботою.

Це дасть змогу сформуванню новий рівень довіри до бренду «ЯМаріуполь». Люди почнуть сприймати фонд не лише як адміністративну структуру, а як спільноту небайдужих, об'єднаних спільною метою допомоги. Очікується зростання кількості підписників на сторінках організації в соціальних мережах, а також збільшення заявок від охочих долучитися до волонтерської діяльності.

Окрім цього, подкасти виконуватимуть і важливу освітню функцію — знайомитимуть аудиторію з напрямками діяльності фонду, такими як психологічна підтримка, евакуація, освітні ініціативи, допомога ветеранам. Завдяки цьому підвищиться загальний рівень поінформованості суспільства про обсяг і значущість гуманітарної роботи, яку щодня здійснюватиме фонд.

2.5.3. Потенціал циклу як інструменту соціальної згуртованості

Особливу цінність реалізований цикл подкастів має як засіб формування соціальної згуртованості серед вимушених переселенців, активістів, волонтерів і небайдужих слухачів. Через подкаст створювалася символічна

платформа спільного переживання та взаємопідтримки. Люди з різних регіонів, які опинилися в складних життєвих обставинах, могли відчувати, що вони не самі.

Формат подкасту сприяє ідентифікації з героєм історії: слухач розпізнає власний досвід у словах іншого. Це дозволяє не лише пережити катарсис, а й посилити відчуття приналежності до певної спільноти, особливо важливе в умовах розриву соціальних зв'язків через війну та вимушене переселення.

Крім того, циклічність подкасту створює ефект очікування та регулярного контакту. Слухачі, які сліdkували за виходом нових епізодів, почали сприймати подкаст як стабільне джерело натхнення та підтримки. У деяких випадках люди навіть самі зверталися до команди з бажанням поділитися власною історією, що свідчить про зростання рівня довіри та активну взаємодію.

Отже, подкаст у цьому випадку виконує не лише медійну або PR-функцію, а стає простором для колективної пам'яті, відновлення людських зв'язків та зміцнення громадянського суспільства. Це підкреслює потенціал формату як інструменту довготривалого впливу на соціальні процеси.

Висновки до Розділу 2

Практична реалізація соціально орієнтованого подкаст-проєкту, присвяченого збереженню культурної ідентичності внутрішньо переміщених осіб, зокрема переселенців з Маріуполя, засвідчила ефективність аудіоконтенту як сучасного комунікаційного інструменту в сфері соціальної журналістики. У результаті роботи над циклом було послідовно пройдено всі основні етапи виробництва: від концептуалізації тематики, формування цільової аудиторії, стилістики комунікації до підготовки сценаріїв, запису, постпродакшену та просування.

Обґрунтування теми подкастів базувалося на глибокому аналізі актуальних соціальних викликів, які постали перед українським суспільством після початку повномасштабної війни, зокрема — необхідності збереження наративів, цінностей і культурної тяглості в умовах примусового переселення. У процесі розробки було обрано чітко окреслену цільову аудиторію — самих переселенців, членів приймаючих громад, журналістську спільноту, волонтерів та активістів. Це дозволило сформулювати комунікаційні стратегії з урахуванням емоційних потреб і рівня залученості слухачів.

Ретельна підготовка — розробка назви, структури випусків, відбір гостей та експертів — забезпечила глибину змісту кожного епізоду. Співпраця з ВІТА ТБ створила належні технічні умови для якісного запису, що підвищило рівень довіри до продукту. Кожен із трьох епізодів виконував окрему функцію: інформування про роботу фонду «ЯМаріуполь», висвітлення ролі культури у збереженні ідентичності та розкриття значення психологічної підтримки для стійкості переселенців.

Особливу увагу було приділено сценарній побудові, методам сторітелінгу, веденню діалогу й дотриманню етичних норм у роботі з вразливими групами населення. Емоційна залученість слухачів досягалася через особисті історії, теплий інтонаційний стиль і відкриту форму спілкування, що сприяло формуванню довіри до контенту.

Аналіз реакції аудиторії — кількість прослуховувань, коментарів,

поширень у соціальних мережах — засвідчив, що подкасти не лише доносять важливу інформацію, але й викликають емпатію, підвищують рівень поінформованості про діяльність благодійного фонду та слугують засобом зміцнення соціальної згуртованості.

Таким чином, реалізований цикл подкастів довів свій потенціал як дієвого медіаінструменту для підтримки внутрішньо переміщених осіб, збереження культурної ідентичності та зміцнення соціального капіталу громад у воєнний час.

Загальні висновки

У кваліфікаційній роботі на тему «Цикл подкастів про збереження культурної ідентичності українців (на прикладі діяльності Благодійного Фонду «ЯМаріуполь»))» було здійснено комплексне теоретичне та практичне дослідження подкастингу як сучасного інструменту соціальної й культурної комунікації. На основі аналізу наукової літератури, медійного середовища та практичного досвіду створення подкастів було встановлено, що аудіоформат має значний потенціал у справі збереження культурної пам'яті, підтримки національної ідентичності та формування емоційного зв'язку з аудиторією.

Особливої актуальності подкасти набувають в умовах війни та масового переселення, коли виникає потреба в нових формах гуманітарної комунікації, що здатні одночасно інформувати, підтримувати та згуртовувати суспільство.

У межах практичного блоку роботи було реалізовано цикл подкастів, що висвітлюють історії переселенців з Маріуполя, роль культури в подоланні травматичного досвіду, діяльність волонтерів та благодійних організацій, зокрема фонду «ЯМаріуполь». Це дало змогу не лише продемонструвати функціональність подкастингу як медіа, а й довести його ефективність у підвищенні рівня поінформованості, розвитку співпереживання, збереженні голосів і наративів, які є важливими для ідентичності переселених громад.

Таким чином, дослідження підтвердило, що соціально орієнтовані подкасти можуть слугувати дієвим інструментом культурної комунікації в кризових умовах. Вони здатні об'єднувати людей довкола спільних цінностей, зберігати культурну тяглість та підтримувати інформаційний баланс у суспільстві, що переживає трансформації. Подкастинг має усі передумови, щоб і надалі відігравати важливу роль у сфері медіа, особливо в контексті культурної дипломатії, журналістики рішень і роботи з вразливими аудиторіями.

Список використаної літератури

КНИГИ ТА ПОСІБНИКИ

1. Іваненко І. П. *Подкасти як інструмент просвітницько-комунікативної діяльності : методичний посібник*. – Вінниця : ВСПУ, 2023.
2. Кирилова О. *Подкастинг як перспективний напрям медіадіяльності // Медіанаративи*. – Дніпро : Ліра, 2022. – С. 77–89.
3. Проценко Д., Тупчієнко Д. *Огляд підходів до регулювання нових конвергентних аудіовізуальних засобів масової інформації: міжнародний досвід*. – Київ : ОБСЄ, 2012. – 110 с.
4. Радченко О., Бухтатий О. *Медіаконвергенція як релевантний фактор зміни системи державного регулювання у галузі телебачення, радіомовлення і телекомунікацій // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. – 2010. – Вип. 2. – С. 98–106.
5. Завадський Ю. Р. *Віртуальна література. Нарис типології та поетики : монографія*. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2009. – 130 с.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ, САЙТИ, СТАТТІ

6. Академія навичок. *Сторітелінг: правила, техніки, корисні матеріали та поради // Академія навичок*. – 2019. – [Режим доступу](#).
7. Афанасьєв Д. *Хто і навіщо створює подкасти: розповідають автори популярних українських аудіопроєктів // Суспільне. Культура*. – 2022. – 30 вересня. – [Режим доступу](#) (дата звернення: 9.06.2025).
8. Бондаренко В. О. *Подкаст як жанр інтернет-журналістики // Питання медіавикладання*. – 2020. – Вип. 1(38). – С. 70–76. – [Режим доступу](#).
9. Гарус А., Герегієва Г. *Media Membership Models. Огляд найкращих практик та поради з імплементації // Center for Journalism at Kyiv School of Economics*. – 2020. – [Режим доступу](#).

10. ICCROM. *Handbook for the First Aid to Cultural Heritage in Times of Crisis*. – 2024. – [Режим доступу](#).
11. Кирилова О. *Подкастинг як перспективний напрям медіа діяльності* // *Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара*. – 2022. – Режим доступу.
12. Ньюман Н. *Тенденції та прогнози у сфері журналістики, медіа та технологій на 2022 рік* // *Vikka*. – [Режим доступу](#).
13. *Подкаст як новий формат публічної комунікації : монографія*. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, [рік невідомий]. – [Режим доступу](#).
14. Склярєвська Г. *Слухай українське. Що відбувається з подкастами в час війни* // *Детектор медіа*. – 2022. – Режим доступу.
15. *Скільки українців слухають подкасти – дослідження Суспільного* // *Suspilne Media*. – 2021. – [Режим доступу](#).
16. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку* // *Збірник наукових праць РДГУ*. – [Режим доступу](#) (дата звернення: 9.06.2025).
17. *Українські медіа, ставлення та довіра у 2022 р.* – [Режим доступу](#).
18. Usera D. та ін. *Культура та ідентичність* // *LibreTexts*. – [Режим доступу](#) (дата звернення: 9.06.2025).
19. Vikka. *Що таке подкаст і які основні характеристики цього медіаформату?* – [Режим доступу](#).
20. *Види та жанри аудіоподкастів від ЗМІ* // *Соціокомунікаційні студії*. – 2023. – № 1(5). – [Режим доступу](#).
21. 10 питань про подкасти: історія, розвиток, платформи для прослуховування // *Radio Накупило*. – [Режим доступу](#).
22. *Благодійний фонд Маріуполя «Разом до перемоги!»*. – 2025. – [Режим доступу](#).